

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 1 lutego 2024 r.

Pozycja 1

POSTANOWIENIE z dnia 17 grudnia 2019 r. Sygn. akt Ts 1/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Wojciech Sych,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Zakładów [...] w sprawie zgodności:

art. 285a § 1 i § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 1302, ze zm.) z

1) art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

2) art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 oraz art. 31 ust. 3, oraz art. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 21 grudnia 2018 r. (data nadania), Zakłady [...] (dalej: skarżąca), reprezentowana przez radcę prawnego ustanowionego z wyboru, wystąpiła z żądaniem na tle następującego stanu faktycznego.

Decyzja Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w K. z 30 grudnia 2013 r. ([...]), określająca skarżącej wysokość zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za okres od lipca do grudnia 2011 r. w łącznej wysokości 7.979.978 zł została utrzymana w mocy decyzją Dyrektora Izby Skarbowej w K. z 15 lipca 2014 r. ([...]; dalej: decyzja DIS).

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G. z 2 marca 2015 r. (sygn. akt [...]), oddalający skargę skarżącej na decyzję DIS, uchylony został wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z 11 kwietnia 2017 r. (sygn. akt [...]), przekazującym sprawę do ponownego rozpoznania Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu w G., który z kolei wyrokiem z 25 września 2017 r. (sygn. akt [...]) oddalił skargę skarżącej na decyzję DIS. Od wyroku tego skarżąca wniosła skargę kasacyjną.

Wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z 12 czerwca 2018 r. (sygn. akt [...]; dalej: wyrok NSA z 2018 r.) – wskazanym w skardze jako ostateczne orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji – oddalono skargę kasacyjną skarżącej. W uzasadnieniu Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, że zalecenia, jakie skierował do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, przekazując mu sprawę do ponownego rozpoznania, zostały przez ten sąd uwzględnione (s. 15 wyroku). Wyjaśnił także, że „skarżąca wiedziała lub powinna wiedzieć, (...) że transakcje potwierdzone zakwestionowanymi fakturami VAT stanowiły

oszustwo i nie potwierdzały rzeczywistych zdarzeń, [dlatego] Wojewódzki Sąd Administracyjny w G. podniósł szereg okoliczności wskazujących na brak staranności strony skarżącej w zakresie zweryfikowania kontrahentów, (...) [gdyż] strona skarżąca przy znaczących, wielomilionowych wartościach transakcji w ogóle nie zweryfikowała, czy kontrahenci rzeczywiście prowadzą działalność gospodarczą, nie zweryfikowała [również] realnych okoliczności transakcji udokumentowanych fakturami” (s. 19-20 wyroku).

Kwestionowanemu w skardze art. 285a § 1 i § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 1302, ze zm.), skarżąca zarzuca naruszenie: po pierwsze – „zasady demokratycznego państwa prawnego i sprawiedliwości społecznej” (art. 2 Konstytucji); po drugie – „zasady prawa do sądu i prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy, ponieważ przepis narusza zasadę zaufania obywateli poprzez naruszenie zasady stabilności i pewności prawa; zasady praworządności; zasady prawa do rzetelnej procedury sądowej wraz z prawem do sądu” (art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 oraz art. 31 ust. 3, oraz art. 2 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy jest oczywiście bezzasadna. Mając na względzie art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK Trybunał, orzekając zarówno w rozpoznaniu wstępnym, jak i merytorycznym, związany jest – co do zasady – zakresem zaskarżenia wskazanym w skardze konstytucyjnej.

Trybunał stwierdził, że badana skarga nie spełnia określonego w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK wymogu zakwestionowania przepisu prawa, stanowiącego podstawę ostatecznego orzeczenia o konstytucyjnych wolnościach lub prawach skarżącej.

We wniesionej skardze konstytucyjnej skarżąca zarzuciła kwestionowanemu art. 285a ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 1302, ze zm.; dalej: p.p.s.a.) naruszenie jej konstytucyjnych wolności i praw, gdyż:

- § 1 tego przepisu ogranicza zastosowanie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jedynie do prawomocnego orzeczenia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego i nie obejmuje nim prawomocnego orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego;

- § 3 tego przepisu nie przewiduje z kolei zastosowania skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia od prawomocnych orzeczeń Naczelnego Sądu Administracyjnego z wyjątkiem rażącego naruszenia norm prawa Unii Europejskiej.

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku – wskazanym w skardze jako ostateczne orzeczenie – nie rozstrzygał jednak, czy skarżąca ma prawo do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem tego wyroku. Skarżąca nie zainicjowała bowiem żadnego postępowania zmierzającego do rozstrzygnięcia jej prawa do skargi na wydany w jej sprawie wyrok NSA. Z tego względu kwestionowany art. 285a §1 i § 3 p.p.s.a. nie stanowił podstawy tego wyroku.

Należy przypomnieć, że w postanowieniu pełnego składu z 10 marca 2015 r. (sygn. SK 65/13, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35), Trybunał Konstytucyjny wyraził pogląd, iż naru-

szenie wolności i praw, o których mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, powinno mieć charakter osobisty oraz bezpośredni, co oznacza, że celem wyczerpania drogi prawnej przed wystąpieniem ze skargą, której przedmiotem jest zarzut naruszenia konstytucyjnego prawa do sądu, skarżący zobowiązany jest wnieść środek zaskarżenia od orzeczenia, od którego – jego zdaniem – środek ten nie przysługuje i dopiero z chwilą otrzymania orzeczenia o niedopuszczalności tego środka prawnego, skarżący uzyskuje ostateczne orzeczenie o jego konstytucyjnym prawie do sądu.

Do chwili zmiany stanu prawnego lub odstąpienia od tego poglądu przez Trybunał w orzeczeniu wydanym w pełnym składzie, pogląd ten będzie, co do zasady, stanowił – zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e *in fine* u.o.t.p. TK – wiążącą dyrektywę interpretacyjną dla kolejnych składów orzekających. Skarżąca nie przedstawiła żadnej argumentacji, zgodnie z którą – w ramach rozpoznawanej sprawy – pogląd ten nie powinien znaleźć zastosowania lub należałoby od niego odstąpić.

W swoim orzecznictwie Trybunał wielokrotnie przypominał bowiem, że w celu zakwestionowania w skardze konstytucyjnej przepisu, który – zdaniem skarżącego – nie przyznaje mu prawa do wniesienia określonego środka prawnego, skarżący zobowiązany jest środek ten wnieść celem uzyskania rozstrzygnięcia wydanego w oparciu o ten przepis (uzyskując np. postanowienie o odrzuceniu środka zaskarżenia). Wówczas dopiero przepis taki stanowi podstawę rozstrzygnięcia w przedmiocie dopuszczalności wniesienia danego środka prawnego, a skarżący uzyskuje orzeczenie naruszające – jego zdaniem – w sposób bezpośredni i osobisty swoje określone konstytucyjne wolności lub prawa. Taka konstrukcja skargi konstytucyjnej wynika z art. 79 ust. 1 Konstytucji, gdzie mowa jest o przepisie, na podstawie którego wydano ostateczne orzeczenie o konstytucyjnych wolnościach lub prawach skarżącego (zob. postanowienia z: 21 czerwca 2010 r., sygn. Ts 243/09, OTK ZU nr 6/B/2010, poz. 454; 10 marca 2015 r., sygn. SK 65/13, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35; 22 maja 2017 r., sygn. Ts 21/17, OTK ZU B/2017, poz. 135).

Kwestionowany art. 285a § 1 i § 3 nie stanowił więc podstawy wyroku NSA, w którym nie rozstrzygano tego, czy skarżąca będzie mogła skutecznie wnieść od tego wyroku skargę o stwierdzenie jego niezgodności z prawem. Z tego względu Trybunał Konstytucyjny na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK, odmówił nadania skardze dalszego biegu stwierdzając, że nie spełnia ona wymagań określonych w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącej przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.